Установа адукацыі
«Акадэмія Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь»

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Першы намеснік начальніка
ўстановы адукацыі«Акадэмія
Міністэрства ўнутраных спраў
Рэспублікі Беларусь»
палкоўнік міліцыі
А.У.Башан

21.06.2023

Рэгістрацыйны № УД-321 -23-1/вуч.

БЕЛАРУСКАЯ МОВА (ПРАФЕСІЙНАЯ ЛЕКСІКА)
Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасцей
6-05-0421-01 Правазнаўства
6-05-0421-03 Эканамічнае права
6-05-1037-01Судовыя крыміналістычныя экспертызы
6-05-0414-02 Дзяржаўнае кіраванне і права

2023

Учреждение образования
«Академия Министерства
внутренних дел Республики Беларусь»
Рабочий экземпляр № 1

Вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Беларуская мова (прафесійная лексіка)» для спецыяльнасцей 6-05-0421-01 «Правазнаўства», 6-05-0421-03 «Эканамічнае права», 6-05-1037-01 «Судовыя крыміналістычныя экспертызы» 6-05-0414-02 «Дзяржаўнае кіраванне і права» складзена на аснове праектаў адукацыйных стандартаў агульнай вышэйшай адукацыі па спецыяльнасцях 6-05-0421-01 «Правазнаўства», 6-05-0421-03 «Эканамічнае права»; вучэбных планаў установы адукацыі «Акадэмія Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь» па спецыяльнасцях 6-05-0421-01 «Правазнаўства», 6-05-0421-03 «Эканамічнае права», 6-05-1037-01 «Судовыя крыміналістычныя экспертызы», 6-05-0414-02 «Дзяржаўнае кіраванне і права»; кваліфікацыйных характарыстык спецыяліста-выпускніка па спецыяльнасцях «Правазнаўства», «Эканамічнае права», «Судовыя крыміналістычныя экспертызы», «Дзяржаўнае кіраванне і права».

СКЛАДАЛЬНІК:

А.М.Молчан, дацэнт кафедры беларускай і замежных моў установы адукацыі «Акадэмія Міністэрства ўнутраных спраў», кандыдат філалагічных навук.

РЭЦЭНЗЕНТ:

В.К.Мароз, галоўны навуковы супрацоўнік аддзела гісторыі мовы Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі, доктар філалагічных навук, прафесар;

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай беларускай і замежных моў установы адукацыі «Акадэмія Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь» (пратакол № 4 ад 13.04.2023 года).

Начальнік кафедры
беларускай і замежных моў
палкоўнік міліцыі
Т.М.Катцова
13.04.2023

Навукова-метадычным саветам установы адукацыі «Акадэмія Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь» (пратакол № 19 ад 07.06.2023 года).
Афармленне вучэбнай праграмы і суправаджальных матэрыялаў дзеючым патрабаванням Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь адпавядае.

Эксперт – намеснік начальніка вучэбна-метадычнага ўпраўлення – начальнік аддзела кантролю якасці адукацыйнага працэсу
падпалкоўнік міліцыі
С.С.Касьянчык
28.07.2023

УЗГОДНЕНА
Ліст цэнтральнага апарата Следчага камітэта
Рэспублікі Беларусь

ад 05.06.2023 № 12/10305

УЗГОДНЕНА
Ліст
Дэпартамента фінансавых расследаванняў Камітэта дзяржаўнага кантролю
Рэспублікі Беларусь

ад 05.06.2023 № 17/4-1379

УЗГОДНЕНА
Ліст
Міністэрства абароны
Рэспублікі Беларусь

ад 29.05.2023 № 5/б/нс

УЗГОДНЕНА
Ліст Дэпартамента
выканання пакаранняў
МУС Рэспублікі Беларусь

ад 15.06.2023 № 29/41170дсп

УЗГОДНЕНА
Ліст галоўнага ўпраўлення
па процідзеянні кіберзлачыннасці
крымінальнай міліцыі
МУС Рэспублікі Беларусь

ад 12.06.2023 № 11/44413дсп

УЗГОДНЕНА
Ліст галоўнага ўпраўлення
па барацьбе з эканамічнымі
злачынствамі
крымінальнай міліцыі
МУС Рэспублікі Беларусь

ад 02.06.2023 № 20/42091дсп

УЗГОДНЕНА
Ліст Дзяржаўнага камітэта судовых экспертыз
Рэспублікі Беларусь

ад 30.05.2023 № 2-9/1141

УЗГОДНЕНА
Ліст Дзяржаўнага
пагранічнага камітэта
Рэспублікі Беларусь

ад 22.06.2023 № 12/2/7007

УЗГОДНЕНА
Ліст штаба
МУС Рэспублікі Беларусь

ад 30.05.2023 № 10/40746дсп

УЗГОДНЕНА
Ліст галоўнага ўпраўлення
крымінальнага вышуку
крымінальнай міліцыі
МУС Рэспублікі Беларусь

ад 14.06.2023 № 19/45173дсп

УЗГОДНЕНА
Ліст галоўнага ўпраўлення па
наркакантролю і процідзеянні
гандлю людзьмі крымінальнай
міліцыі
МУС Рэспублікі Беларусь

ад 09.06.2023 № 24/43963дсп

УЗГОДНЕНА
Ліст галоўнага ўпраўлення аховы
правапарадку і прафілактыкі міліцыі
грамадскай бяспекі
МУС Рэспублікі Беларусь

ад 14.06.2023 № 3/1/44939дсп

УЗГОДНЕНА
Ліст ўпраўлення
наглядна-выканаўчай дзейнасці
МУС Рэспублікі Беларусь

ад 22.05. 2023 № 3/4/32240ову

УЗГОДНЕНА
Ліст галоўнага ўпраўлення
Дзяржаўнай аўтамабільнай
інспекцыі міліцыі грамадскай
бяспекі
МУС Рэспублікі Беларусь

ад 08.06. 2023 № 22/43632ову

УЗГОДНЕНА
Начальнік факультэта крымінальнай
міліцыі
ўстановы адукацыі «Акадэмія
Міністэрства ўнутраных спраў
Рэспублікі Беларусь»
палкоўнік міліцыі
А.У.Малахаў
09.06.2023

УЗГОДНЕНА
Начальнік факультэта міліцыі
грамадскай бяспекі
ўстановы адукацыі «Акадэмія
Міністэрства ўнутраных спраў
Рэспублікі Беларусь»
палкоўнік міліцыі
В.М.Канашэнка
23.05.2023

УЗГОДНЕНА
Начальнік крымінальна-выканаўчага
факультэта ўстановы адукацыі
«Акадэмія
Міністэрства ўнутраных спраў
Рэспублікі Беларусь»
палкоўнік міліцыі
А.М.Савасцей
23.05.2023

УЗГОДНЕНА
Начальнік следча-экспертнага
факультэта ўстановы адукацыі
«Акадэмія Міністэрства ўнутраных
спраў
Рэспублікі Беларусь»
палкоўнік міліцыі
Р.У.Скачок
23.05.2023

УЗГОДНЕНА
Дэкан факультэта права ўстановы
адукацыі «Акадэмія
Міністэрства ўнутраных спраў
Рэспублікі Беларусь»
А.У.Далідовіч
23.05.2023

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Мэты і задачы вучэбнай дысцыпліны

Мэта выкладання вучэбнай дысцыпліны: пашыраць прафесійныя кампетэнцыі будучых спецыялістаў па абранай спецыяльнасці праз актуалізацыю пытанняў тэорыі і практыкі функцыянавання сучаснай беларускай літаратурнай мовы; садзейнічаць падрыхтоўцы высокаадукаваных спецыялістаў, здольных вырашаць складаныя праблемы функцыянавання беларускай мовы ва ўмовах дзяржаўнага білінгвізму; замацоўваць практыку ўкаранення атрыманых ведаў у прафесійнай дзейнасці і іншых сферах сацыяльнай актыўнасці; выхоўваць любоў і павагу да беларускай мовы як духоўнай асновы народа.

Задачы вывучання вучэбнай дысцыпліны: уяўляць месца беларускай мовы як асноватворнага кампанента нацыянальнай культуры ў сістэме агульначалавечых і нацыянальных каштоўнасцяў; усвядоміць неабходнасць валодання беларускай нацыянальна-дзяржаўнай мовай у прафесійнай дзейнасці; атрымаць сістэмныя веды пра лексічны склад, тэрмінасістэму, маўленчую культуру беларускай літаратурнай мовы; выпрацоўваць практычныя ўменні і навыкі выкарыстання тэрміналогіі і прафесійнай лексікі беларускай мовы ў яе вуснай і пісьмовай формах; развіваць маўленчыя навыкі, арыентаваныя на правільнасць, дакладнасць, дарэчнасць, чысціню, выразнасць, вобразнасць, багацце мовы; фарміраваць камунікатыўна развітую асобу праз далучэнне да багаццяў нацыянальнай культуры; на аснове атрыманых ведаў пра функцыянальны статус беларускай мовы ў гісторыі і сучаснасці фарміраваць арыенціры нацыянальнай самасвядомасці і самаідэнтыфікацыі. выхоўваць цікавасць і павагу да гістарычнай, духоўнай і інтэлектуальнай спадчыны беларускага народа, у тым ліку да беларускай мовы як асновы нацыянальнай культуры.

Месца вучэбнай дысцыпліны ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста з вышэйшай адукацыяй, сувязі з іншымі вучэбнымі дысцыплінамі

Вучэбная дысцыпліна «Беларуская мова (прафесійная лексіка)» адносіцца да дзяржаўнага кампанента ўстановы вышэйшай адукацыі цыкла агульнанавуковых і агульнапрафесійных дысцыплін вучэбных планаў установы адукацыі «Акадэмія Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь» па спецыяльнасцях 6-05-0421-01 «Правазнаўства», 6-05-0421-03 «Эканамічнае права», 6-05-1037-01 «Судовыя крыміналістычныя экспертызы», 6-05-0414-02 «Дзяржаўнае кіраванне і права».

Патрабаванні да засваення вучэбнай дысцыпліны

Вучэбная дысцыпліна «Беларуская мова (прафесійная лексіка)» накіравана на фарміраванне наступных кампетэнцый:

УК-10 (для спецыяльнасці 6-05-0421-01 «Правазнаўства»), УК-15 (для спецыяльнасці 6-05-0421-03 «Эканамічнае права»), УК-17 (для спецыяльнасці 6-05-1037-01 «Судовыя крыміналістычныя экспертызы»), УК-11 (для спецыяльнасці 6-05-0414-02 «Дзяржаўнае кіраванне і права») Выкарыстоўваць

асноўныя паняцці і тэрміны спецыяльнай лексікі беларускай мовы ў прафесійнай дзейнасці.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Беларуская мова (прафесійная лексіка)» навучэнец павінен:

ведаць:

ролю мовы і маўлення ў працэсе сацыяльных зносін;

функцыі беларускай мовы як асноватворнага кампанента нацыянальнай культуры;

месца і ролю беларускай мовы ў сусветнай супольнасці народаў і моў;

сістэму лексічных, граматычных і стылістычных сродкаў беларускай мовы;

поўны набор прафесійнай лексікі;

тэрміналагічныя слоўнікі і слоўнікі па адпаведных сферах навукова-прафесійнай дзейнасці;

умець:

граматна карыстацца вуснай і пісьмовай формамі беларускай літаратурнай мовы;

адэкватна ўспрымаць прафесійныя тэксты і навуковую галіновую інфармацыю;

перакладаць, анатаваць і рэферыраваць прафесійна арыентаваныя тэксты;

складаць і весці на беларускай мове дзелавую дакументацыю, рыхтаваць навуковыя і публіцыстычныя выступленні і г.д.;

валодаць:

прынцыпамі фарміравання і пераказу прафесійных тэкстаў на беларускай мове;

афармленнем справавой дакументацыі на беларускай мове;

сістэмай ведаў пра фанетычныя, лексічныя і граматычныя асаблівасці сучаснай беларускай літаратурнай мовы;

сучаснымі нормамі беларускага правапісу;

вуснай і пісьмовай формамі сучаснай беларускай літаратурнай мовы ў сферах прафесійнай і грамадскай дзейнасці.

Агульная колькасць гадзін і колькасць аўдыторных гадзін, якія адводзяцца на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны ў адпаведнасці з вучэбным планам ўстановы вышэйшай адукацыі па спецыяльнасці

На вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Беларуская мова (прафесійная лексіка)» у адпаведнасці з вучэбным планам па спецыяльнасцях 6-05-0421-01 «Правазнаўства», 6-05-0421-03 «Эканамічнае права», 6-05-1037-01 «Судовыя крыміналістычныя экспертызы», 6-05-0414-02 «Дзяржаўнае кіраванне і права» прадугледжана 40 гадзін, у тым ліку:

Дзённая форма атрымання вышэйшай адукацыі

34 гадзіны – аўдыторныя заняткі, з якіх 4 гадзіны – лекцыі, 30 гадзін – практычныя заняткі.

Выкладанне вучэбнай дысцыпліны ў Акадэміі МУС ажыццяўляецца на працягу аднаго семестра. Размеркаванне агульнага і аўдыторнага часу па семестрах і відах заняткаў складае:

2 семестр (1 семестр[1]): агульная колькасць гадзін – 40, колькасць аўдыторных гадзін – 34, з якіх 4 гадзіны – лекцыі, 30 гадзін – практычныя заняткі.

Форма прамежкавай атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне: залік у 2 семестры (1 семестры[2]).

Завочная форма атрымання вышэйшай адукацыі

Тэрмін атрымання вышэйшай адукацыі – 5 гадоў: агульная колькасць гадзін – 40, колькасць аўдыторных гадзін – 8, з якіх 8 гадзін – практычныя заняткі.

Размеркаванне агульнага і аўдыторнага часу па семестрах і відах заняткаў складае:

3 семестр: агульная колькасць гадзін – 40, колькасць аўдыторных гадзін – 8, з якіх 8 гадзін – практычныя заняткі.

Форма прамежкавай атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне: залік у 3 семестры.

Тэрмін атрымання вышэйшай адукацыі – 3 гады:

для спецыяльнасці 6-05-0421-01 «Правазнаўства»:

агульная колькасць гадзін – 40, колькасць аўдыторных гадзін – 8, з якіх 8 гадзін – практычныя заняткі.

Размеркаванне агульнага і аўдыторнага часу па семестрах і відах заняткаў складае:

1 семестр: агульная колькасць гадзін – 40, колькасць аўдыторных гадзін – 8, з якіх 8 гадзін – практычныя заняткі.

Форма прамежкавай атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне: залік у 1 семестры.

для спецыяльнасці 6-05-0414-02 «Дзяржаўнае кіраванне і права»:

агульная колькасць гадзін – 40, колькасць аўдыторных гадзін – 8, з якіх 8 гадзін – практычныя заняткі.

Размеркаванне агульнага і аўдыторнага часу па семестрах і відах заняткаў складае:

1 семестр: агульная колькасць гадзін – 40, колькасць аўдыторных гадзін – 8, з якіх 8 гадзін – практычныя заняткі.

Форма прамежкавай атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне: залік у 1 семестры.

---

[1] для навучэнцаў факультэта права дзённай формы атрымання вышэйшай адукацыі

[2] для навучэнцаў факультэта права дзённай формы атрымання вышэйшай адукацыі

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Тэма 1. Уводзіны ў вучэбную дысцыпліну «Беларуская мова (прафесійная лексіка)». Беларуская мова і яе месца ў сістэме агульначалавечых і нацыянальных каштоўнасцей

Прадмет і задачы вучэбнай дысцыпліны. Роля вучэбнай дысцыпліны ў фарміраванні і развіцці сацыяльна-асобасных і сацыяльна-прафесійных кампетэнцый выпускніка Акадэміі МУС.

Мова і соцыум. Функцыі мовы ў грамадстве. Канцэпцыі паходжання мовы. Беларуская мова – форма нацыянальнай культуры беларусаў.

Месца беларускай мовы ў сістэме моў свету. Гістарычнае развіццё і функцыянаванне беларускай літаратурнай мовы. Старажытная беларуская мова XIV–XVI стст. і яе статус у Вялікім Княстве Літоўскім. Нацыянальна-моўная палітыка Рэчы Паспалітай і яе вынікі. Беларуская мова ў часы Расійскай імперыі (XIX – пач. XX ст.). Развіццё і функцыянаванне беларускай літаратурнай мовы ў XX ст. Стан і перспектывы развіцця беларускай мовы ў XXI ст.

Тэма 2. Лексічная сістэма беларускай мовы

Лексіка беларускай мовы паводле паходжання (спрадвечна беларуская і запазычаная). Змены ў лексічнай сістэме беларускай мовы: актыўная і пасіўная лексіка. Агульнаўжывальная лексіка і лексіка абмежаванага ўжывання. Спецыяльная лексіка як частка лексічнай сістэмы сучаснай беларускай літаратурнай мовы.

Паняцце тэрміна. Слова і словазлучэнне ў ролі тэрміна. Тэрміналогія. Галіновыя тэрміналагічныя сістэмы. Асаблівасці словаўтварэння беларускай тэрміналогіі (прадуктыўныя спосабы і сродкі). Тэрміны, запазычаныя з іншых моў, іх асваенне беларускай мовай.

Беларуская навуковая тэрміналогія на сучасным этапе.Тыпы слоўнікаў. Тэрміналагічныя слоўнікі і даведнікі, іх роля і месца ў лексікаграфічнай сістэме беларускай мовы. Звесткі з гісторыі беларускай навуковай тэрміналогіі і тэрміналагічнай лексікаграфіі. Сучасная тэрміналагічная база беларускай мовы.

Тэма 3. Функцыянаванне беларускай мовы ва ўмовах білінгвізму

Паняцце білінгвізму і яго віды. Канстытуцыйны статус беларускай мовы. Выпрацоўка талерантных адносін паміж прадстаўнікамі розных нацыянальных супольнасцяў ва ўмовах дзяржаўнасці беларускай і рускай моў у Рэспубліцы Беларусь.

Моўная інтэрферэнцыя як вынік білінгвізму. Віды інтэрферэнцыі.

Паняцце моўнай нормы.

Правілы беларускай арфаграфіі і пунктуацыі: асноўныя змяненні.

Арфаэпічныя нормы беларускай літаратурнай мовы і прычыны іх парушэння.

Марфалагічныя нормы беларускай літаратурнай мовы.

Назоўнік (несупадзенне ў родзе, ліку і скланенні прыметнікаў у беларускай і рускай мовах; скланенне асабовых і ўласных назоўнікаў).

Прыметнік (якасныя, прыналежныя, адносныя прыметнікі, ступені параўнання якасных прыметнікаў, склонавыя канчаткі прыметнікаў).

Род лічэбнікаў. Скланенне лічэбнікаў. Займеннік (асаблівасці ўтварэння і ўжывання). Прыслоўе (асаблівасці ўтварэння і ўжывання формаў ступеней параўнання ў параўнанні з рускай мовай).

Дзеяслоў (інфінітыў, спрагальныя формы дзеяслова). Дзеепрыметнік і дзеепрыслоўе (асаблівасці ўтварэння, варыянтнасць форм).

Асаблівасці дапасавання і кіравання ў беларускай мове.

Тэма 4. Функцыянальныя стылі маўлення

Паняцце пра сістэму функцыянальных стыляў. Агульная характарыстыка гутарковага, мастацкага, публіцыстычнага, навуковага, афіцыйна-справавога стыляў.

Узаемапранікненне стыляў.

Тэма 5. Навуковы стыль

Характарыстыка навуковага стылю: агульныя патрабаванні, сфера выкарыстання, моўныя асаблівасці.

Лексіка-граматычныя сродкі арганізацыі навуковага стылю (абстрактныя назоўнікі, зваротныя дзеясловы, неасабова-прэдыкатыўныя словы).

Сінтаксічныя канструкцыі (актыўныя і пасіўныя).Лексічны склад навуковага стылю. Устойлівыя спалучэнні тэрміналагічнага характару. Спасылкі на крыніцу інфармацыі.

Кампазіцыйна-структурная арганізацыя навуковага тэксту (тэма, падтэма; апісанне, апавяданне, разважанне). Сродкі лагічнай сувязі на ўзроўні сказаў, абзацаў, адрэзкаў тэксту.

Сістэма жанраў навуковай літаратуры: агульная характарыстыка, сфера выкарыстання, адметныя рысы. Структурна-семантычны аналіз анатацый. Віды анатацый. Жанр рэзюмэ і яго асаблівасці. Тыповыя лексіка-сінтаксічныя канструкцыі рэферата. Лексіка-сінтакстчныя канструкцыі афармлення вывадаў, высноў.

Пераклад на беларускую мову навуковых тэкстаў.

Тэма 6. Афіцыйна-справавы стыль

Характарыстыка афіцыйна-справавога стылю: агульныя патрабаванні, сфера выкарыстання.

Моўныя сродкі афіцыйна-справавога стылю (аддзеяслоўныя назоўнікі, спецыфіка дзеяслоўнага кіравання, рэгламентацыя парадку слоў у сказе, выкарыстанне безасабовых канстукцый).

Віды афіцыйна-справавых тэкстаў (заява, даверанасць, аўтабіяграфія, дакладная запіска, справавыя лісты), правілы іх напісання і афармлення.

Кампазіцыя афіцыйна-справавых тэкстаў. Загаловак і іншыя рэквізіты як элементы тэксту службовага дакумента. Роля клішэ ў арганізацыі тэксту службовых дакументаў.

Пераклад на беларускую мову афіцыйна-справавых тэкстаў.

Тэма 7. Культура прафесійнага маўлення

Мова і маўленне. Маўленне – маўленчая дзейнасць. Агульная культура чалавека ў праяўленні беражлівых адносін да мовы як асновы гістарычнай спадчыны, культурных традыцый і рэлігійных поглядаў беларускага народа.

Прафесійна арыентаванае маўленне. Паняцце культуры маўлення.

Асноўныя камунікатыўныя якасці маўлення: правільнасць, дакладнасць, лагічнасць, чысціня і багацце маўлення, дарэчнасць, вобразнасць.

Правільнасць маўлення і моўныя нормы (лексічныя, арфаэпічныя, акцэнталагічныя, словаўтваральныя, марфалагічныя, сінтаксічныя). Тыповыя маўленчыя памылкі, іх прычыны, спосабы выпраўлення.

Тэхніка і выразнасць маўлення (голас і маўленчае дыханне, дыкцыя, інтанацыя).

Узаемадзеянне вербальных і невербальных сродкаў маўленчай дзейнасці.

Падрыхтоўка да публічнага выступлення. Асноўныя паказчыкі паспяховага выступлення. Маўленчы этыкет і культура зносін.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

«Беларуская мова (прафесійная лексіка)»
для спецыяльнасцей
6-05-0421-01 «Правазнаўства»,
6-05-0421-03 «Эканамічнае права»,
6-05-1037-01«Судовыя крыміналістычныя экспертызы»
6-05-0414-02 «Дзяржаўнае кіраванне і права»
(дзённая форма атрымання вышэйшай адукацыі)

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы, найменне вучэбных пытанняў	Колькасць аўдыторных гадзін		Форма кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя	
1.	**Уводзіны ў вучэбную дысцыпліну «Беларуская мова (прафесійная лексіка)». Беларуская мова і яе месца ў сістэме агульначалавечых і нацыянальных каштоўнасцей**	**2**		
1.1	1. Мова і соцыум. 2. Функцыі мовы ў грамадстве. 3. Гіпотэзы паходжання мовы. 4. Асноўныя этапы развіцця і фарміравання беларускай мовы.	2		Вуснае апытанне, выкананнне практычных заданняў
2.	**Лексічная сістэма беларускай мовы**	**2**	**4**	
2.1	Лексіка беларускай мовы 1. Лексіка беларускай мовы паводле паходжання (спрадвечна беларуская і запазычаная). 2. Лексіка беларускай мовы паводле ступені ўжывання. 3. Лексіка беларускай мовы паводле сферы ўжывання.	2		Вуснае апытанне, выкананнне практычных заданняў
2.2	Беларуская навуковая тэрміналогія. 1. Паняцце тэрміналогіі. Прадуктыўныя спосабы словаўтварэння тэрмінаў (суфіксальны, складана-суфіксальны, прэфіксальна-суфіксальны, нуль-суфіксальны). 2. Асаблівасці беларускай юрыдычнай тэрміналогіі.		2	Вуснае апытанне, выкананнне практычных заданняў
2.3	Беларуская навуковая тэрміналогія. 1. Звесткі з гісторыі беларускай навуковай тэрміналогіі і тэрміналагічнай лексікаграфіі. 2. Сучасная тэрміналагічная база беларускай мовы. 3. Электронныя тэрміналагічныя слоўнікі і даведнікі.		2	Вуснае апытанне, выкананнне практычных заданняў
3.	**Функцыянаванне беларускай мовы ва ўмовах білінгвізму**		**8**	
3.1	1. Віды білінгвізму 2. Паняцце інтэрферэнцыі. Праяўленне інтэрферэнцыі ў марфалогіі і сінтаксісе.		2	Вуснае апытанне, выкананнне практычных заданняў

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы, найменне вучэбных пытанняў	Колькасць аўдыторных гадзін		Форма кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя	
3.2	Назоўнік. Прыметнік. Прыслоўе. Лічэбнік. Займеннік. 1. Сістэма скланення назоўніка. Асаблівасці 1, 2, 3 скланення назоўнікаў. Род і лік назоўнікаў. 2. Прыметнік. Якасныя, прыналежныя, адносныя прыметнікі. Ступені параўнання якасных прыметнікаў.Канчаткі прыметніка ў месным і давальным склонах. 3. Ступені параўнання якасных прыслоўяў. 4. Асаблівасці скланення лічэбнікаў. 5. Асаблівасці скланення і правапісу займеннікаў.		2	Вуснае апытанне, выкананнне практычных заданняў
3.3	Дзеяслоў. Дзеепрыметнік. Дзеепрыслоўе. 1. Дзеяслоў. Інфінітыў. Спрагальныя формы дзеяслова. 2. Утварэнне і ўжыванне дзеепрыметнікаў. 3. Утварэнне і ўжыванне дзеепрыслоўяў. 4. Асаблівасці дапасавання і кіравання ў беларускай мове.		2	
	Кантрольная работа па тэмах 1-3.		2	Вуснае і пісьмовае апытанне
4.	**Функцыянальныя стылі маўлення**		**2**	
4.1.	1. Паняцце пра сістэму функцыянальных стыляў. 2. Агульная характарыстыка гутарковага, мастацкага, публіцыстычнага, навуковага, афіцыйна-справавога стыляў.		2	Вуснае апытанне, выкананнне практычных заданняў
5.	**Навуковы стыль**		**4**	
5.1.	1. Характарыстыка навуковага стылю: сфера выкарыстання, моўныя асаблівасці. Кампазіцыйна-структурная арганізацыя навуковага тэксту. 2. Лексіка-граматычныя і сінтаксічныя сродкі арганізацыі навуковага стылю (абстрактныя назоўнікі, зваротныя дзеясловы, неасабова-прэдыкатыўныя словы, актыўныя і пасіўныя сінтаксічныя канструкцыі). 3. Лексічны склад навуковага стылю. Устойлівыя спалучэнні тэрміналагічнага характару..		2	Вуснае апытанне, выкананнне практычных заданняў
5.2.	1. Сістэма жанраў навуковай літаратуры: агульная характарыстыка, сфера выкарыстання, адметныя рысы. 2.Структурна-семантычны аналіз анатацый. Віды анатацый. 3. Тыповыя лексіка-сінтакстчныя канструкцыі рэферата. 4. Жанр рэзюмэ і яго асаблівасці.		2	Вуснае апытанне, выкананнне практычных заданняў

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы, найменне вучэбных пытанняў	Колькасць аўдыторных гадзін		Форма кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя	
6.	**Афіцыйна-справавы стыль**		**4**	
6.1.	1.Паняцце афіцыйна-справавога стылю. 2. Моўныя асаблівасці афіцыйна-справавога стылю (лексічныя, граматычныя, сінтаксічныя). 3. Пераклад юрыдычнага афіцыйна-справавога тэксту.		2	Вуснае і пісьмовае апытанне, выкананнне практычных заданняў
6.2.	1. Класіфікацыя дакументаў па функцыянальным прызначэнні. 2.Групы справавых лістоў па функцыянальным прызначэнні. 3.Складанне справавых лістоў-просьб, лістоў-запрашэнняў.		2	Вуснае і пісьмовае апытанне, выкананнне практычных заданняў
7.	**Культура прафесійнага маўлення**		**6**	
7.1.	1. Мова і маўленне. Прафесійна арыентаванае маўленне. Паняцце культуры маўлення. 2. Агульная характарыстыка камунікатыўных якасцяў маўлення: правільнасць, дакладнасць, лагічнасць, чысціня і багацце, дарэчнасць, вобразнасць.		2	Вуснае апытанне, выкананнне практычных заданняў
7.2.	1. Лексічныя нормы. 2. Арфаэпічныя, акцэнталагічныя нормы. 3. Марфалагічныя, сінтаксічныя нормы.		2	Вуснае і пісьмовае апытанне
7.3.	1. Правільнасць маўлення і моўныя нормы 2. Тыповыя маўленчыя памылкі, іх прычыны, спосабы выпраўлення.		2	Вуснае апытанне, выкананнне практычных заданняў
	Кантрольная работа па тэмах 4-7.	**2**		**Вуснае і пісьмовае апытанне**
	Усяго ў 2 (1[1]) семестры:	**34**		
	Форма прамежкавай атэстацыі			**Залік (вусна)**
	Агульная колькасць гадзін па вучэбнай дысцыпліне	**34**		

[1] для навучэнцаў факультэта права дзённай формы атрымання вышэйшай адукацыі

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

«Беларуская мова (прафесійная лексіка)»
для спецыяльнасці
6-05-0421-01 «Правазнаўства»
(завочная форма атрымання вышэйшай адукацыі
тэрміны атрымання вышэйшай адукацыі –3 і 5 гадоў)

Нумар раздзела, тэмы	**Назва раздзела, тэмы, найменне вучэбных пытанняў**	**Колькасць аўдыторных гадзін**	**Форма кантролю ведаў**
		Практычныя заняткі	
2.	**Лексічная сістэма беларускай мовы**	**2**	
2.1.	Беларуская навуковая тэрміналогія. 1. Паняцце тэрміналогіі. Прадуктыўныя спосабы словаўтварэння тэрмінаў (суфіксальны, складана-суфіксальны, прэфіксальна-суфіксальны, нуль-суфіксальны). 2. Асаблівасці беларускай юрыдычнай тэрміналогіі. 3. Тэрміналагічная лексікаграфія XX ст.	2	Вуснае апытанне, выкананнне практычных заданняў
3.	**Функцыянаванне беларускай мовы ва ўмовах білінгвізму**	**2**	
3.1.	1.Віды білігвізму 2. Паняцце інтэрферэнцыі. Праяўленне інтэрферэнцыі ў марфалогіі і сінтаксісе.	2	Вуснае апытанне, выкананнне практычных заданняў
5	**Навуковы стыль**	**2**	
5.1.	1. Характарыстыка навуковага стылю: сфера выкарыстання, моўныя асаблівасці. Кампазіцыйна-структурная арганізацыя навуковага тэксту. 2. Лексічны склад навуковага стылю. Устойлівыя спалучэнні тэрміналагічнага характару. 3. Кампазіцыйна-структурная арганізацыя навуковага тэксту (апісанне, апавяданне, разважанне). 4. Сістэма жанраў навуковай літаратуры: агульная характарыстыка, сфера выкарыстання, адметныя рысы.	2	Вуснае апытанне, выкананнне практычных заданняў
6	**Афіцыйна-справавы стыль**	**2**	
6.1.	1.Паняцце афіцыйна-справавога стылю. 2. Моўныя асаблівасці афіцыйна-справавога стылю (лексічныя, граматычныя, сінтаксічныя). 3. Класіфікацыя дакументаў па функцыянальным прызначэнні.4. Групы справавых лістоў па функцыянальным прызначэнні. Кампазіцыя справавых лістоў.	2	Вуснае і пісьмовае апытанне, выкананнне практычных заданняў
	Усяго ў 1 (3) семестры	**8**	
	Форма прамежкавай атэстацыі		**Залік (вусна)**
	Агульная колькасць гадзін па вучэбнай дысцыпліне	**8**	

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

«Беларуская мова (прафесійная лексіка)»
для спецыяльнасці
6-05-0414-02 «Дзяржаўнае кіраванне і права»
(завочная форма атрымання адукацыі,
тэрмін атрымання вышэйшай адукацыі – 3 гады)

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы, наймение вучэбных пытанняў	Колькасць аўдыторных гадзін	Форма кантролю ведаў
		Практычныя заняткі	
2.	**Лексічная сістэма беларускай мовы**	**2**	
2.1.	Беларуская навуковая тэрміналогія. 1. Паняцце тэрміналогіі.Прадуктыўныя спосабы словаўтварэння тэрмінаў (суфіксальны, складана-суфіксальны, прэфіксальна-суфіксальны, нуль-суфіксальны). 2. Асаблівасці беларускай юрыдычнай тэрміналогіі. 3. Тэрміналагічная лексікаграфія ХХ ст.	2	Вуснае апытанне, выкананнне практычных заданняў
3.	**Функцыянаванне беларускай мовы ва ўмовах білінгвізму**	**2**	
3.1.	1.Віды біліггвізму 2. Паняцце інтэрферэнцыі. Праяўленне інтэрферэнцыі ў марфалогіі і сінтаксісе.	2	Вуснае апытанне, выкананнне практычных заданняў
5	**Навуковы стыль**	**2**	
5.1.	1. Характарыстыка навуковага стылю: сфера выкарыстання, моўныя асаблівасці. Кампазіцыйна-структурная арганізацыя навуковага тэксту. 2. Лексічны склад навуковага стылю. Устойлівыя спалучэнні тэрміналагічнага характару. 3. Кампазіцыйна-структурная арганізацыя навуковага тэксту (апісанне, апавяданне, разважанне). 4. Сістэма жанраў навуковай літаратуры: агульная характарыстыка, сфера выкарыстання, адметныя рысы.	2	Вуснае апытанне, выкананнне практычных заданняў
6	**Афіцыйна-справавы стыль**	**2**	
6.1.	1.Паняцце афіцыйна-справавога стылю. 2. Моўныя асаблівасці афіцыйна-справавога стылю (лексічныя, граматычныя, сінтаксічныя). 3. Класіфікацыя дакументаў па функцыянальным прызначэнні. 4. Групы справавых лістоў па функцыянальным прызначэнні. Кампазіцыя справавых лістоў.	2	Вуснае і пісьмовае апытанне, выкананнне практычных заданняў
	Усяго ў 1 семестры	**8**	
	Форма прамежкавай атэстацыі		**Залік (вусна)**
	Агульная колькасць гадзін па вучэбнай дысцыпліне	**8**	

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Асноўная літаратура

1. Каценка, А. В., Мароз, В. К. Беларуская мова (прафесійная лексіка) : вучэб.-метад. дапамож. / аўт.-склад.: А. В. Каценка, В. К. Мароз ; установа адукацыі «Акад. М-ва ўнутр. спраў Рэсп. Беларусь». – Мінск : Акадэмія МУС, 2022. – 114, [2] с.

2. Каценка, А. В., Мароз, В. К. Беларуская мова. Юрыдычная лексіка : вучэб. дапамож. / А. В. Каценка, В. К. Мароз ; М-ва ўнутр. спраў Рэсп. Беларусь, установа адукацыі «Акад. М-ва ўнутр. спраў Рэсп. Беларусь». – 2-е выд., перагледж. – Мінск : Акад. МУС Рэсп. Беларусь, 2018. – 137, [3] с.

Дадатковая літаратура

1. Беларуская мова (прафесійная лексіка): электронны вуч.-метад. комплекс / А. В. Каценка, В. К. Мароз // Пасведчанне аб рэгістрацыі № 1141202488 ад 16.02.2012 г. са зменамі ад 14.11.2018 г. – Лакальная сетка Акадэміі : atk «Электронная Академия».

2. Арфаграфічны слоўнік беларускай мовы / склад. І. У. Кандраценя, Л. П. Кунцэвіч ; пад рэд. А. А. Лукашанца. – Мінск : ТетраСистемс, 2009. – 703 с.

3. Хадасевіч, Г. М. Беларуская мова (прафесійная лексіка). Правазнаўства : вучэб. дапамож. / Г. М. Хадасевіч. – Мінск : РІПА, 2018. – 160 с.

4. Венідзіктаў, С. В. Беларуская мова. Юрыдычная лексіка : вучэб. дапамож. / С. В. Венідзіктаў, С. І. Даніленка. – Мінск : Вышэйшая школа, 2019. – 128 с.

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананні самастойнай працы па вучэбнай дысцыпліне

Колькасць вучэбных гадзін, адведзеных на самастойную працу па вучэбнай дысцыпліне «Беларуская мова (прафесійная лексіка)» дзённай формы атрымання адукацыі ў адпаведнасці з вучэбным планам Акадэміі МУС, складае 6 гадзін. Парадак арганізацыі самастойнай працы па вучэбнай дысцыпліне «Беларуская мова (прафесійная лексіка)» утрымліваецца ў метадычных рэкамендацыях па вывучэнні вучэбнай дысцыпліны.

Колькасць вучэбных гадзін, адведзеных на самастойную працу па вучэбнай дысцыпліне «Беларуская мова (прафесійная лексіка)» завочнай формы атрымання адукацыі ў адпаведнасці з планам Акадэміі МУС, складае 32 гадзіны. Парадак арганізацыі самастойнай працы па вучэбнай дысцыпліне «Беларуская мова (прафесійная лексіка)» утрымліваецца ў метадычных рэкамендацыях па вывучэнні вучэбнай дысцыпліны.

Пералік выкарыстаных сродкаў дыягностыкі вынікаў вучэбнай дзейнасці

Для дыягностыкі кампетэнцый навучэнцаў выкарыстоўваюцца наступныя вусныя і пісьмовыя формы:

вуснае апытанне;

пісьмовае апытанне;

выкананне практычных заданняў;

залік у вуснай форме.

Крытэрыі ацэньвання вынікаў вучэбнай дзйнасці

Для ацэнкі вучэбных дасягненняў навучэнцаў выкарыстоўваюцца крытэрыі, рэкамендаваныя Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ

па вучэбнай дысцыпліне «Беларуская мова (прафесійная лексіка)»
па спецыяльнасцях
6-05-0421-01 «Правазнаўства»,
6-05-0421-03 «Эканамічнае права»,
6-05-1037-01 «Судовыя крыміналістычныя экспертызы»,
6-05-0414-02 «Дзяржаўнае кіраванне і права»

Назва вучэбнай дысцыпліны, з якой патрабуецца ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы аб змяненнях у змесце вучэбнай праграмы ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму (з указаннем даты і нумара пратакола)
Прафесійны этыкет і моўная культура	Кафедра псіхалогіі і педагогікі	Прапаноў няма	Пратакол № 13 ад 13.04.2023
Справаводства і абарона дзяржаўных сакрэтаў	Кафедра прававой інфарматыкі	Прапаноў няма	Пратакол № 9 ад 28.03.2023

Начальнікі кафедр:

________________А.М.Місун
(подпіс)

________________Д.М.Лахцікаў
(подпіс)

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Першы намеснік начальніка
ўстановы адукацыі«Акадэмія
Міністэрства ўнутраных спраў
Рэспублікі Беларусь»
палкоўнік міліцыі
А.У.Башан
04.10.2023

ДАПАЎНЕННІ І ЗМЯНЕННІ ДА ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ

по вучэбнай дысцыпліне «Беларуская мова (прафесійная лексіка)» па спецыяльнасцях
6-05-0421-01 «Правазнаўства»
6-05-0421-03 «Эканамічнае права»
6-05-1037-01 «Судовыя крыміналістычныя экспертызы»
6-05-0414-02 «Дзяржаўнае кіраванне і права»

№№ пп	Дапаўненні і змяненні	Падстава
1.	Абзац 1 абарота тытульнага ліста выкласці ў новай рэдакцыі згодна з дадаткам 1.	Зацвярджэнне адукацыйных стандартаў па спецыяльнасцях 6-05-0421-01 «Правазнаўства» 6-05-0421-03 «Эканамічнае права» 6-05-1037-01 «Судовыя крыміналістычныя экспертызы» 6-05-0414-02 «Дзяржаўнае кіраванне і права»

Вучэбная праграма перагледжана і ўхвалена на пасяджэнні кафедры беларускай і замежных моў (пратакол № 9 ад 08.09.2023 г.)

Начальнік кафедры
беларускай і замежных моў
кандыдат юрыдычных навук, дацэнт
палкоўнік міліцыі Т.М.Катцова

Ухвалены і рэкамендаваны да зацвярджэння навукова-метадычным саветам установы адукацыі «Акадэмія Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь» (пратакол № 1 ад 04.10.2023 года).

Учреждение образования
«Академия Министерства
внутренних дел Республики Беларусь»
Рабочий экземпляр № 1

Дадатак 1

Вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Беларуская мова (прафесійная лексіка)» для спецыяльнасцей 6-05-0421-01 «Правазнаўства», 6-05-0421-03 «Эканамічнае права», 6-05-1037-01 «Судовыя крыміналістычныя экспертызы» 6-05-0414-02 «Дзяржаўнае кіраванне і права» складзена на аснове адукацыйных стандартаў агульнай вышэйшай адукацыі па спецыяльнасцях 6-05-0421-01 «Правазнаўства», 6-05-0421-03 «Эканамічнае права», 6-05-0414-02 «Дзяржаўнае кіраванне і права», зацверджаных пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 01.09.2023 г. № 297; па спецыяльнасці 6-05-1037-01 «Судовыя крыміналістычныя экспертызы», зацверджанага пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 01.09.2023 г. № 300; вучэбных планаў установы адукацыі «Акадэмія Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь» па спецыяльнасцях 6-05-0421-01 «Правазнаўства», 6-05-0421-03 «Эканамічнае права», 6-05-1037-01 «Судовыя крыміналістычныя экспертызы», 6-05-0414-02 «Дзяржаўнае кіраванне і права»; кваліфікацыйных характарыстык спецыяліста-выпускніка па спецыяльнасцях «Правазнаўства», «Эканамічнае права», «Судовыя крыміналістычныя экспертызы», «Дзяржаўнае кіраванне і права».

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Першы намеснік начальніка
ўстановы адукацыі«Акадэмія
Міністэрства ўнутраных спраў
Рэспублікі Беларусь»
палкоўнік міліцыі
А.У.Башан
29.01.2024

ДАПАЎНЕННІ І ЗМЯНЕННІ ДА ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ

по вучэбнай дысцыпліне «Беларуская мова (прафесійная лексіка)» па спецыяльнасцях
6-05-0421-01 «Правазнаўства»
6-05-0421-03 «Эканамічнае права»
6-05-1037-01 «Судовыя крыміналістычныя экспертызы»
6-05-0414-02 «Дзяржаўнае кіраванне і права»

№№ пп	Дапаўненні і змяненні	Падстава
1.	Унесці змяненні ў раздзел «Тлумачальная запіска»: *для дзённай формы атрымання вышэйшай адукацыі:* на с. 7 перад абзацам «Форма прамежкавай атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне: залік у 2 семестры (1 семестры).» дадаць абзац: «Форма бягучай атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне: у 2 семестры (1 семестры[1]) – кантрольныя работы па тэмах 1-3, 4-7.»; *для завочнай формы атрымання вышэйшай адукацыі:* перад абзацам «Форма прамежкавай атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне: залік у 3 семестры.» дадаць абзац: «Форма бягучай атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне: у 3 семестры – вуснае апытанне па тэме 6.»; перад абзацамі «Форма прамежкавай атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне: залік у 1 семестры.» (для спецыяльнасці 6-05-0421-01 «Правазнаўства» і для спецыяльнасці 6-05-0414-02 «Дзяржаўнае кіраванне і права») дадаць абзацы: «Форма бягучай атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне: у 1 семестры – вуснае апытанне па тэме 6.».	Рашэнне кафедры, пратакол № 1 ад 09.01.2024
2.	Унесці змяненні ў вучэбна-метадычную карту вучэбнай дысцыпліны для спецыяльнасці 6-05-0421-01 «Правазнаўства» (завочная форма атрымання вышэйшай адукацыі, тэрміны атрымання вышэйшай адукацыі – 3 і 5 гадоў):	

[1] для навучэнцаў факультэта права дзённай формы атрымання вышэйшай адукацыі

Учреждение образования
«Академия Министерства
внутренних дел Республики Беларусь»
Рабочий экземпляр № 1

<table>
<tr><td></td><td>на с. 14 перад радком
<table><tr><td></td><td>Форма прамежкавай атэстацыі</td><td></td><td>Залік (вусна)</td></tr></table>
дадаць радок
<table><tr><td></td><td>Форма бягучай атэстацыі</td><td></td><td>Апытанне (вусна) па т. 6</td></tr></table>
</td><td></td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Унесці змяненні ў вучэбна-метадычную карту вучэбнай дысцыпліны для спецыяльнасці 6-05-0414-02 «Дзяржаўнае кіраванне і права» (завочная форма атрымання адукацыі, тэрмін атрымання вышэйшай адукацыі – 3 гады):
на с. 15 перад радком
<table><tr><td></td><td>Форма прамежкавай атэстацыі</td><td></td><td>Залік (вусна)</td></tr></table>
дадаць радок
<table><tr><td></td><td>Форма бягучай атэстацыі</td><td></td><td>Апытанне (вусна) па т. 6</td></tr></table>
</td><td></td></tr>
</table>

Вучэбная праграма перагледжана і ўхвалена на пасяджэнні кафедры беларускай і замежных моў (пратакол № 1 ад 09.01.2024 г.)

Начальнік кафедры
беларускай і замежных моў
кандыдат юрыдычных навук, дацэнт
палкоўнік міліцыі Т.М.Катцова

Ухвалены і рэкамендаваны да зацвярджэння навукова-метадычным саветам установы адукацыі «Акадэмія Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь» (пратакол № 6 ад 19.01 2024 года).